imprimé sur www.torah-box.com/torah-pdf

שני תבואות. מישנו שמ שמים וכמיב תבואות ומשמע כל תבואות של שמי שמים להביא תבואה שליש ושלש תבואות לא משכחת לה בשמי שמים אלא מעת לעת כגון מכרה לו בחלון מלאה פירות ומלא אוכלן ואוכל תבואה עד שיחזור ויקצור קודם אכול הבא הרי שמי תבואות בשנה אחת ועוד יאכל תבואה תורה אור

בשביעית שהיא שנה השלישית לפי מנין העולם: בשביעית נמי יעבוד. כגון נמכר בסיפן וכשיגיע תשרי של שביעית עברו שם לזמנין עולם והוא יעבוד עד יובל: לערכין. דהיכא דכתיב (ויקרא כ) מבן שמים שנה ומעלה פשיטא לן דשנת שמים כלומר דהא ומעלה כתיב אבל בן ממש שמים דלא כתיב אלא (שם) מבן ממש שמים ועד בן עשרים שנה ולא כתיב מבן ממש שמים ומעלה אי לא אשמועינן הכא מעת לעת הוה אמינא שנת ממש כלומר להכי אשמועינן הכא דבעינן ה' שמים מלאים בכלל ערך הראשון שהוא מועט: לפרקין דיוצא דופן. להיכא דלא מבן ויום אחד כגון בן עשרים וכא עשרים: מ"ט לא אמר ליוצא דופן. הואיל וס"ל נמי בהגך מעת לעת: דומיא דהגך. כלומר אף על גב דבהגך דיולא דופן הוי נמי מעת לעת מיהו האי שבבן ושבבת דמתמיתין לא אייתי בהן כלל דהא דומיא דקדשים ובריי מומה ובעבד עברי קמני דכתיבן הלכך ערכין נמי כתיבן אבל שנת עשרים לענין שערות לא כתיבי באוריתא אלא הלכתא היא: שבזכר ושבנקבה מיבעי ליה. ליטנא דקרא דכתיב (שם) ולנקבה עשרת שקלים אלא בן וכא ליטנא דמתמיתין היא בן עשרים וכא עשרים: אזכה ואיסק. לארעא דישראל לאתריה דרבי אלעזר בן פדת: ואגמר שמעתא. דרבי יצחק בר נחמני: מפומיה דמרא. רבי אליעזר.

הדרן עלך יוצא דופן

בא סימן התחתון. שמי שערות סימן עערות: העליון. נוחל: או חולצת. גדולה היא שהשערות סימן מובהק ועליהן סמכינן ולקמן מפרש טעמא: אע"פ שאי אפשר. פרכינן בגמרא והלא בא: אבל אי אפשר כו'. דהא דלמי מדלאתא עליון מתחון נמי אתא אלא שנאמרו: **גמ'** בא לר"מ. דסיון דאמר ר"מ לא חולצת דקטנה היא מכלל דס"ל אפשר לעליון לבא קודם לתחתון: וליתני בא העליון. עד שלא יבא התחתון ולא ליתני אע"פ שאי אפשר: רוב נשים תחתון אתי ברישא ומיעוט עליון. והלי דקאמר ר"מ קטנה היא משום דמיש לנמיעוטא שהעליון בא בקטנותה וכגון אזלו בתר רובא הלכך מכי אתא עליון לא בעיא בדיקה דמתמא תחתון אתא. וסיון דטעמייהו דרבנן משום רובא הוא ר"מ בתמא היכא דלא בדקו: אבל היכא דבדקו ולא אשכחו. תחתון: אימא מודו. דקטנה היא וממעטא היא קמ"ל כו': שדים נכונו. והדר ושערך לתא אלמא עליון זימנין דקדים. שהיו מלרים משתקים בין וממעבין דדיך: למען שדי נעורך. כדי להתאלף ולזות בין כשתהיה רואיה לאשה ותבואי לימי נערות. שדי לשון השלכה כלומר עדיין היו שערות נעורך עומדים להשתלח ולגאת. אלמא דדים קדמי: ומאי שדי. דמשמע דעדיין היו* כולה בדדי כתיב. והאי שדי לשון שדים: איכרפו

שני תבואות ימכר לך פעמים שאתה מוכר שלשה תבואות בשתי שנים שש שנה שבעבד עברי מגלן אמר קרא "שש שנים יעבוד ובשביעית נמי יעבוד שבבן ושבבת למאי הלכתא אמר רב גידל אמר רב לענין ערכין ורב יוסף אמר לפרקין דיוצא דופן א"ל אביי מי פליגת א"ל לא הוא אמר הדא ואנא אמינא הדא ולא פליגינן והכי נמי מסתברא דאי ס"ד פליגי מאן דאמר לערכין לא אמר ליוצא דופן והאמר רב הלכתא בכולה פרקין מעת לעת אלא למ"ד לערכין מ"ט לא אמר ליוצא דופן דומיא דהנך מה הנך דכתיבן אף הני נמי דכתיבן ואידך האי שבבן ושבבת שבזכר ושבנקבה מבעי ליה אמר רב יצחק בר נחמני א"ר אלעזר הלכה כר' יוסי בן כיפר שאמר משום ר' אליעזר א"ר זירא *אזכה ואיסק ואגמר לשמעתא מפומיה דמרא כי סליק אשכחיה לר' אלעזר אמר ליה אמרת הלכה כרבי יוסי בן כיפר אמר ליה מסתברא אמרי מדכוליה פירקין תני יום אחד והבא לא קתני שמע מינה מסתברא כותיה:

הדרן עלך יוצא דופן

בא סימן "התחתון עד שלא בא העליון או חולצת או מתיבמת בא העליון עד שלא בא התחתון אף על פי שאי אפשר ר' מאיר אומר לא חולצתולא מתיבמת וחב"א אי חולצת או מתיבמת מפני שאמרו אפשר לתחתון לבא עד שלא בא העליון אבל אי אפשר לעליון לבא עד שלא בא התחתון: **גמ'** אע"פ שאי אפשר והלא בא בא לר' מאיר אע"פ שאי אפשר לרבנן ולתני בא העליון ר"מ אומר לא חולצת ולא מתיבמת וחב"א או חולצת או מתיבמת ואנא ידענא (ה) משום דאי אפשר הוא אי לא תנא אע"פ שאי אפשר הוה אמינא רוב נשים תחתון אתי ברישא ומיעוט עליון אתי *לטעמיה דחיישי למיעוטא ורבנן לטעמייהו דלא חיישי למיעוטא והני מילי בתמא אבל היכא דבדקן ולא אשכחן אימר מודו ליה רבנן לר"מ דעליון קדים קמ"ל דאי אפשר (ו) ודאי אתי ומנתר הוא דנתר בשלמא לר"מ היינו דכתיב "שדים נכונו ושערך צמח אלא לרבנן איפכא מבעי ליה ה"ק כיון ששדים נכונו בידוע ששערך צמח בשלמא לר"מ היינו דכתיב "בעשות ממצרים דדיך למען שדי נעורך אלא לרבנן איפכא מבעי ליה ה"ק כיון שבאו דדיך בידוע שבאו נעוריך ואיבעית אימא מאי שדי כולה בדדי כתיב וה"ק הקב"ה לישראל איכרפו

לפרקין דיוצא דופן. דמסכת נדה (לעיל מה:) בן י"ב שנה נדרין נבדקין, בן י"ג נדרין קיימין, בת י"א נדריה נבדקין, בת י"ב נדריה קיימין, וכן הרבה שנות בן ובת שניין שם וקאמר הכא דכולהו מעת לעת שבלבו (ערכין שם). מ"ט לא אמר ליוצא דופן. הואיל ופכירא ליה נמי הכא מעת לעת (שם). דומיא דהנך. אמר לך, אפילו הכי הכא לא קמני להו, דומיא דהני שנה דקדשים ובעבד עברי קמני, דלמיכי בשוריתא, והכא שנים דיולא דרבנן (שם). שבזכר ושבנקבה מבעי ליה. כלישנא דקרא דכתיב נערכין אם זכר אם נקבה, ולא יולא דופן כולה בן ובת מנין (שם). אזכה ואיסק. יכי לנן אתחה לעלות לארץ ישראל (גילה כ.). מפומיה דמרא. דשמעתא (שם). מסתברא אמרי כן אמרתי דמתמגרא (טוביה) אבל לא שמעתי שהוקבעה הלכה למעשה כמותו (שם פי"ב). הדרן עלך יוצא דופן דחייש למיעוטא. בני קטן וקטנה אין חולצין ולא מייבמין, קטן שמא יגדל סרים, קטנה שמא תמלא פיליטים, כמה' יבמות (קיט. גיטין ב:) כפרק הכל שוחטין (חולין ו.) בני כותים, שגזר על כל כותים משום שמלאו דמות יונה בהר גרזים והשתחוו לה (יבמות קיט.).

מוסף רש"י (שייך לדף נ ע"א) דקתני לה. להא דתנן בגלוה, גבי הלכתא דדיני. בסנהדרין תניא רבי דיני ממונות ש"מ עיקר היא למילף מינה, דאילו הכיא דכל הכשר במסכת נדה תניא רבי אגב גרגא, דתניא הכשר כי הני מילי טובא כפרק בא סימן, מלבד לאו אליבא דהלכתא פסק, אלא משום דמלריך ומני הכי דלמו אהדדי, כגון כל שמייב בריאשים הגו מייב בתמנות ושין שמייב בתמנות ושין מייב בריאשים הגו, ודומיה טובא (שם). כל שהוא אוכל וכו'. דגבי פלה קליר מיוחד שיש בו כל אלו (שבת פח.). ונשמר. שאינו מופקר ומקפידין עליו לשומרו (מפסים ט:). ומבניהו לקיום. שמתקיים ימיו רבים (שם). למעוטי ספיחי סטים וקרצה. שטומדים לגנב, להכי נקט פסיפים, דאין דרך לנוקמן בשנה שנזרעים אלא לנוף ד' וה' שנים שהשרשין נאחז ומשמינין ומורם אלהן עיקר, והא דנקט הכי ולא נקט אמר מיום שאינו ראוין לאכילה, משום דאיירי בגבי שביעית, נקט הכא דבפלה ומעשר ליתמנו. לשון רביע הלי (שבת פח.) לו: פסיפי סטים וקולה קשין לאכילה, אבל סטים וקולה שאינם פסיפים הוו לאכילה. סטים,מוריק"ל קרו"ג; קולה, וויסר"ל (פסיפים ט:) לו: סטים, ויסד"ל; קולה, ווינל"ל (שבת שם). למעוטי תאנה. מלמה מיהא מתבשלת כחמה, אלא זו נמוכה סיום ואסרה יונאה כגיהה כל ימות הקיץ (פסיפים ט:). למעוטי ירק. כגון לפת וקפלטות (שבת שם). ואילו לקישתו כאחד ומבניהו לקיום לא קתני. דמי מקון רבנן אדידהו, לא פלגי נפירות הלילן ובירק בין מין למין (שם) מלבנות. שורות שבין ירק לירק (חולין קלו.). פאה מבל אחת ואחת. מן המלבנות. שהירק שבין מלבן למלבן הפסק לפאה בידה, דירק מיט בכולל פאה מון מן הסומים והכנלים, כדתנן כל שהוא אוכל ונשמר ומבניהו לקיום, ואמרינן מבניהו לקיום פרט לירק, ומיהו שומיר ומבלים מבניהו לקיום (חולין קלו.).

מי הש"ל

א א מיי' פ"ב מהל' מלוה ולוה הל"ח סמג עשין ג טור ש"ע סי"ב סי' קנה סעיף יב [ובהגה אלפס יבמות פי"ב דף מה.]:

ב ב מיי' שם הל' ז ח:

תוספי הרא"ש

ובשביעית נמי יעבוד. תוספתא תרגמא שנה ששית ג) דילמתן מרבא רבינן שהמשך עבודתו עד שנה תחלת שביעית ולא אמרינן ל' יום ראשו ושנה חשוב שנה אבל בשנה ראשונה דלמא ל' יום למני ר"ח חשוב שנה ול' כיון דגלי קרא דשנה ששית שלימה הו"ל שנה ראשונה: **אמר** רב גידל אמר רב לערכין. אי לערכין דוקא קאמר צ"ל דס"ל רב תנא תרא דשליה: א"ר אלעזר הלכה כר' יוסי בן כיפר. ותוספתא הא ר' אלעזר נמי הוא דאמר דאין הלכה כר' אליעזר אלא בד' וכ"ת משום דאיכא ר' יוסי בן כיפר דקאי כותיה לא קא חשיב לית הא ליתא דהא הוא דר' נשים ר' יהושע קאי כותיה אלא משום דר' יהושע מר' אליעזר קבלה הכא נמי ר' יוסי בן כיפר משום ר' אליעזר אפרו ול"ל דהא נמי איכא ר' דקאי כותיה כראמרינן לעיל וכן הורה בלוד ולא סכה ר' אליעזר הורה א"נ דוקא בבשביעית הוא דאמר ר' אלעזר בפ"ק הלכה כר' אליעזר בארבע:

סליק פירקא

ר"מ אומר לא חולצת ולא מתיבמת. תוספתא לר"מ לשה הוכר סימן חשלין כיון דלא סמכינן עליה כלל. ר"ל דוראי סמכינן עליה לענין שבשין וקרושין כיון דהיה פעמים תחתון אתי ברישא כראיתא בגמ' ור' מאיר הוא דחייש למיעוטא דאשר הלכך אינה חולצת ואינה מתיבמת עד שבא סימן התחתון: וחב"א [או] חולצת או מתיבמת. ה"ת דאפי' קטנה מתיבמת לרבנן דר"מ דלא חיישי למיעוטא אבל לחליצה בעי גדולה כראמרי לית יש אסרת שאין חולצין איש כתוב בפרשה:

ג) מלאה הלל דילפינן מהכא דיוסיף שנה שלמה ולמסמיים נמנך עבודתו נמנך שנת השביעית ולא אמרינן וסי'.

[יומא כ. מלין ב.]

תוספות הרא"ש

(ה) גמ' ולאמר דאפשר דמשום: (ו) שם קמ"ל דלא אסר אלא הלא מתחתון אתי ומסתר:

מוסף רש"י

שני תבואות. כיון דכתיב שני, שמי שנים בתמשמע, תבואות למה לי, אלא מלמד שכל תבואה שיעלה בשופן ב' שנים יאכל ואפילו ג', כגון אם מכרו לו בחלון מלאה קמה, לא יגאלנה עד שמי שנים בחלון בשופו יום, ואם קדם וקצר הרי שאכל ג' תבואות, וכשיפדנה הבעל יחשוב שנים מיום שמכרה עד היובל, אם היו עבר שנים והוא מכרה בעשרים מנים, נמצא שמכרה לכל שנה בחנם, שהרי ביובל היפה עפידה לחזור, הלכך כשהוא פודה עכשיו נתן שמונה מנים לשמונה שנים הבאים, הם אכל שלש תבואות שוות שלש מנים בשני שנים, ואילו הוה אחלין בחר מנין שלש, מפני הכאה בשנה אחרת הוה פריק ליה ולא הוה אכיל אלא שני תבואות (שם).

לענין ערכין. דלא אחלין בשנה אחת ועשרים ושנים בחר מנין שלש (שם).

לפרקין דיוצא דופן. דמסכת נדה (לעיל מה:) בן י"ב שנה נדרין נבדקין, בן י"ג נדרין קיימין, בת י"א נדריה נבדקין, בת י"ב נדריה קיימין, וכן הרבה שנות בן ובת שניין שם וקאמר הכא דכולהו מעת לעת שבלבו (ערכין שם). מ"ט לא אמר ליוצא דופן. הואיל ופכירא ליה נמי הכא מעת לעת (שם). דומיא דהנך. אמר לך, אפילו הכי הכא לא קמני להו, דומיא דהני שנה דקדשים ובעבד עברי קמני, דלמיכי בשוריתא, והכא שנים דיולא דרבנן (שם). שבזכר ושבנקבה מבעי ליה. כלישנא דקרא דכתיב נערכין אם זכר אם נקבה, ולא יולא דופן כולה בן ובת מנין (שם). אזכה ואיסק. יכי לנן אתחה לעלות לארץ ישראל (גילה כ.). מפומיה דמרא. דשמעתא (שם). מסתברא אמרי כן אמרתי דמתמגרא (טוביה) אבל לא שמעתי שהוקבעה הלכה למעשה כמותו (שם פי"ב). **הדרן עלך יוצא דופן** דחייש למיעוטא. בני קטן וקטנה אין חולצין ולא מייבמין, קטן שמא יגדל סרים, קטנה שמא תמלא פיליטים, כמה' יבמות (קיט. גיטין ב:) כפרק הכל שוחטין (חולין ו.) בני כותים, שגזר על כל כותים משום שמלאו דמות יונה בהר גרזים והשתחוו לה (יבמות קיט.).

[שם עמודים עמודים יבמ"ן]

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com